

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027

Jätealan strateginen yhteistyöryhmä 25.8.2020
Sirje Stén, ympäristöministeriö

Biohajoavat jätteet

Biohajoavat jätteet: Tavoitteet

Tavoite 6. Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

Tavoite 7. Kaikesta syntyvästä yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 60 %

Tavoite 8. Kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käyttö lisääntyy ja niillä korvataan neitseellisistä raaka-aineista valmistettuja lannoitteita

6. Tavoite: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

6.1. Laaditaan tiekartta Suomen ruokahävikin vähentämiseksi

Suomessa syntyy ruokahävikkiä noin 400–500 miljoonaa kiloa vuodessa. Tämä on noin 15 % syömäkelpoisesta ruoasta. Kansallisessa tiekartassa linjataan keinot päästä tavoitteeseen sekä seurantaindikaattorit ja –järjestelmä hävikin seurantaan.

Vastuutaho: **MMM**, YM, TEM

Tilanne: **Tekeillä, LUKella ruokahävikkiseurannan tiekartta, valmistunee osaksi päivitettyä jätesuunnitelmaa**

6.2. Ruokasektorilla otetaan käyttöön ruokahävikin vähentämistä edistävä vapaaehtoinen materiaalitehokkuussitoumus

Vastuutaho: **MMM**, YM, TEM, Päivittäistavarakauppa ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Motiva Oy

Tilanne: **Materiaalitehokkuussopimus on allekirjoitettu, ensimmäinen raportointikausi – laajennus hotelli- ja ravintola-alaan suunnitteilla**

6. Tavoite: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

6.3. Suunnataan ruokajärjestelmään liittyvää rahoitusta ruokahävikkiä vähentäviin ja ruokajärjestelmien kestävyyttä edistäviin tutkimus- ja kokeiluhankkeisiin sekä panostetaan neuvontaan ja viestintään

Suomessa on suuri määrä toimijoita, jotka viestivät ruoan ympäristövaikutuksiin liittyvistä asioista (mm. Saa syödä –sivusto) sekä toimijoita, jotka tuottavat tutkimustietoa tai kehittävät uusia käytäntöjä ja työkaluja kestävämpään ruoan kulutukseen ja tuotantoon. Ruokahävikin vähentämisen merkitystä on tarve lisätä neuvonnassa ja viestinnässä. Kestävien ruokavalintojen ja ruokahävikin vähentämiseen tähtäävää neuvontaa on tarve myös koordinoida valtakunnallisesti.

Vastuutaho: **MMM, YM, TEM, Sitra, LUKE**

Tilanne: **Tekeillä; MMM:llä Ruokaketjun hankehaku**

6. Tavoite: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

6.4. Vahvistetaan ruokahävikkinäkökulmaa perusopetuksessa ja suurtalouselämyksen opetuksessa sekä ylläpidetään ruokakasvatusta päiväkodeissa

Varmistetaan ruokahävikkinäkökulman sisältyminen perusopetuksen opetussuunnitelmaan ja suurtalouselämyksen ammattikoulutukseen. Kotitaloustunneilla voidaan opettaa ruokahävikin vähentämistä ja sen merkitystä ympäristön ja taloudellisuuden kannalta. Mitä aikaisemmin lapsille ja nuorille annetaan tietoa ja taitoja, sitä paremmin he pystyvät vaikuttamaan kulutustottumuksiinsa.

Vastuutaho: **OKM**, Opetushallitus, kunnat

Tilanne: Tekeillä; Opetushallitus: tukimateriaaleja tehty ja THL:n ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kanssa ruokailusuositus, Opetushallituksen määräys varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 19.12.2018. Muokkaamisesta keskusteltava opetushallituksen kanssa.

6. Tavoite: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

6.5. Toteutetaan kauppojen, ruoka- ja ravintolapalveluiden sekajätteen koostumustutkimuksia ja niiden yhteydessä ruokahävikin osuuden selvityksiä

Vastuutaho: **Kaupan ja ravintola-alan toimijat, jätehuoltoyritykset, LUKE**

Tilanne: **Tekemättä; Kaupan alalla ei tehty sekajätteen koostumustutkimuksia, muusta ei tietoa.**

6.6. Tähderuokakäytäntö laajennetaan koko maahan

Tähderuokakokeilu on levinnyt valtakunnalliseen tietoisuuteen ja käytännöksi noin viiteentoista muuhun kaupunkiin. Jatketaan mallin levittämistä.

Vastuutaho: **Kunnat, Sitra**

Tilanne: **On laajentunut jonkin verran, tarkka tietoa ei ole**

6. Tavoite: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

6.7. Vähittäiskaupat sekä majoitus- ja ravitsemuspalvelut ottavat Pohjoismaisen ympäristömerkin tai muun sertifioiduin ympäristömerkin tai -järjestelmän käyttöön

Vastuutaho: **Kaupan liitto, MaRa ry**, Pohjoismainen ympäristömerkintä

Tilanne: **Ei tietoa**

7. Tavoite: Kaikesta syntyvästä yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 60 %

7.1. Jäteasetuksessa säädetään biojätteen erilliskeräysvelvoiterajat

Vastuutaho: YM

Tilanne: **Tekeillä, jätelainsäädännön uudistus**

7.2. Kehitetään kiinteistökohtaisesti kompostoidun biojätteen ja puutarhajätteen määrän arvioimiseksi valtakunnallinen menetelmä ja arvioidaan nykytila

Vastuutaho: YM, Suomen Kiertovoima ry, kunnat, Tilastokeskus, SYKE

Tilanne: **Tehty, vuodesta 2020 epävirallinen työryhmä (YM, SYKE, PIRELY, TK) jätedirektiivien raportoinnin organisoimiseksi ja direktiivien edellyttämän tiedon tuottamiseksi**

7. Tavoite: Kaikesta syntyvästä yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 60 %

7.3. Järjestetään valtakunnallinen biojättekampanja

Vastuutaho: YM, MMM, VNK, YTP, Suomen kiertovoima ry, kunnat, jäteyritykset

Tilanne: Tekeillä, aloitetaan syksyllä KIVOn, YM:n, MMM:n voimin (mukana myös PTY ja muita toimijoita)

EU vaikuttaminen:

7.4. Kehitetään lainsäädäntöä mahdollistamaan ihmisravinnoksi kelpaamattomien ja edelleen ihmisten ja eläinten terveyden kannalta turvallisten elintarvikkeiden hyötykäyttöä esimerkiksi eläinten rehuna tai sen raaka-aineena

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto

Tilanne: Tekeillä, MMM antanut Komission tiedonannot C/2018/2035 ja C/2019/4919, Ruokavirastolla useita hankkeita

7. Tavoite: Kaikesta syntyvästä yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 60 %

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

7.5. Kaupat, suurkeittiöt ja ravintolat kehittävät jatkuvasti biojätteen lajittelua ja huolehtivat henkilökunnan lajitteluosaamisesta

Vastuutaho: kaupan ja ravintola-alan etujärjestöt, kaupat, suurkeittiöt, ravintolat

Tilanne: **Jatkuvaa toimintaa, ei tietoa onko tehostettu**

7.6. Tehostetaan entisestään biojätteen lajitteluneuvontaa asukkaille ja kehitetään keräysjärjestelmiä

Vastuutaho: Kunnat ja kunnalliset jätelaitokset

Tilanne: **Tekeillä, KIVOn ja sen jäsenlaitoksien ja yhteistyöverkoston valtakunnallinen biojättekampanja 2020-2022, KIVOn jäsenlaitokset kehittävät yhdessä ja erikseen biojätteen**

8. Tavoite: Kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käyttö lisääntyy ja niillä korvataan neitseellisistä raaka-aineista valmistettuja lannoitteita

8.1. Lisätään tutkimusrahoitusta kierrätyslannoitevalmisteista sekä ravinteiden talteenotosta jätteistä

Vastuutaho: **MMM**, YM, Ruokavirasto, Business Finland Oy

Tilanne: **Tekeillä, useita hankkeita, kokeiluohjelmia ja rahoituskriteerien uudistamista**

8.2. Kehitetään ja otetaan käyttöön maatalouden ohjauskeinoja, jotka kannustavat kierrätysravinteiden käyttöön peltoviljelyssä

Vastuutaho: **MMM**, LUKE, MTK

Tilanne: **Tekeillä, kehitystä jatketaan edelleen**

8. Tavoite: Kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käyttö lisääntyy ja niillä korvataan neitseellisistä raaka-aineista valmistettuja lannoitteita

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

8.3. Kierrätyslannoitevalmisteille kehitetään vapaaehtoinen laatujärjestelmä menekin edistämiseksi

Vastuutaho: **Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Vesilaitosyhdistys VVY ja alan yritykset**

Tilanne: **Tehty, laatujärjestelmä otettu käyttöön v. 2020**

8.4. Luodaan räätälöityjä ravinteiden tarjoamis- ja hyödyntämismalleja

Vastuutaho: **lannoitevalmisteiden valmistajat, neuvojat, konsultit, viljelijät, LUKE**

Tilanne: **Tutkimustyötä tehty ja tätä jatketaan**

8. Tavoite: Kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käyttö lisääntyy ja niillä korvataan neitseellisistä raaka-aineista valmistettuja lannoitteita

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

8.5. Kierrätystavoitteet sisällytetään kuntien ja muiden julkisten hankkijoiden viherrakentamisen hankintaperiaatteisiin ja luodaan hankintaohje

Vastuutaho: **Kunnat ja muut julkiset hankkijat**, Kestävien ja innovatiivisten hankintojen osaamiskeskus, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Viherympäristöliitto ry

Tilanne: **Tekemättä; ei mukana KEINO osaamiskeskuksen suunnitelmissa, vaatisi rahoitusta, VYL: luotu Kestävä ympäristörakentaminen -toimintamalli**

Biohajoavat jätteet: Uudet ehdotukset

Toimenpide-ehdotuksia ministeriölle:

1. Yhtenäistetään biokaasutuotantoon liittyvien tuotteiden end-of-waste kriteeristön soveltamista ja lisätään joustavuutta siten, että EoW statusta ei kiinnitettäisi ympäristöluvan hakuvaiheessa vaan mahdollistettaisiin joustavammat syötepohjan muutokset.
2. Parannetaan kierrätysravinteiden tuotteiden kilpailukykyä taloudellisilla ohjauskeinoilla.
3. Selvitetään pikaisesti sekoitevelvoitteen käyttöönottoa kierrätysravinteiden käytön lisäämiseksi.
4. Selkeytetään lannoitetuotteiden luomustatuksen määräytymisperusteita ja tulkinnanvaraisuutta.

Biohajoavat jätteet: Uudet ehdotukset

Toimenpide-ehdotuksia sidosryhmille

1. Selvitetään kierrätysravinteiden ominaisuuksia yhteistyössä alan toimijoiden kanssa (mm. hiilensidonta, tietokannan perustaminen)
2. Lisätään tietoisuutta kierrätysravinteiden hyödyistä (mm. hiilensidonta, biokaasu, kierrätysravinteet)
3. Kehitetään biohajoavan muovin kierrätysteknologioita yhteistyössä koko arvoketjun kanssa.
4. Parannetaan kierrätysravinteiden tuotteiden kilpailukykyä kehittämällä tuotteiden helppokäyttöisyyttä
5. Kannustetaan yrityksiä ottamaan käyttöön todennettuja laatujärjestelmiä (kierrätysravinteet).

Yhdyskuntajätteet

Yhdyskuntajätteet: Tavoitteet

Tavoite 9. Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteeseen ja saavutetaan suhteellinen irtikykentä

Tavoite 10. Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

Tavoite 11. Pakkausjätteiden kierrätys lisääntyy

9. Tavoite: Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteeseen ja saavutetaan suhteellinen irtikytöntä

9.1. Selvitetään ja otetaan käyttöön tuotteiden käyttöiän pidentämistä vauhdittavaa taloudellista ohjausta

Kiertotalouden tiekartassa Suomelle vero-ohjaus ja verotukseen painopisteen siirto on nostettu esiin yhtenä kiertotaloutta edistävänä politiikkatoimena.

Vastuutaho: **VM**, YM

Tilanne: **Tekeillä, selvityksiä VNTEAS-hankkeissa, tällä hetkellä ei valmistella käyttöikä pidentävää taloudellista ohjausta**

9.2. Selvitetään jakamistalouden lisäämisen mahdollisuuksia ja esteiden poistamista sekä tuetaan jakamistalouteen liittyviä kokeiluhankkeita

Vastuutaho: **TEM**, VM

Tilanne: **VM lisännyt valistusta jakamistalouden verotuksellisista yms. vaikutuksista**
jakamistalous.info

9. Tavoite: Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteeseen ja saavutetaan suhteellinen irtikytöntä

EU vaikuttaminen:

9.3. Valmistellaan Suomen linjauksia siitä, miten kierrätettävyyttä, korjattavuutta ja resurssitehokkuutta edistetään EU:n -lainsäädäntö ja täytäntöönpanotoimissa

Vastuutaho: **TEM, YM, SYKE**, Pohjoismainen ympäristömerkintä, Energiavirasto

Tilanne: **Tehty useita hankkeita, keskeinen teema Suomen EU-pj-kaudella**

9. Tavoite: Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteeseen ja saavutetaan suhteellinen irtikytöntä

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

9.4. Laaditaan selvitys pakkausten uudelleenkäytön esteistä ja mahdollisuuksista, sekä ehdotus toimiksi vahvistaa uudelleenkäyttöä keskeisissä pakkausryhmissä.

Vastuutaho: **Tuottajayhteisöt, Rinki Oy, Pakkausyhdistys ry**

Tilanne: **Tekemättä**

9.5. Kehitetään erilaisille toimijaverkostoille, yhteisöille sekä julkisille yksiköille soveltuvia yhteiskäyttömalleja, mahdollisesti myös kaupallisia sovelluksia ja palvelukonsepteja

Vastuutaho: **Yritykset, yhdistykset, kunnat**

Tilanne: **Ei tietoa**

10. Tavoite: Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

10.1. Jäteasetuksessa säädetään jätelajeittaiset erilliskeräysvelvoiterajat yhdyskuntajätteille

Vastuutaho: YM

Tilanne: **Tekeillä, jätelainsäädännön muutos**

10.2. Selvitetään kokeilujen avulla jätehuollon kustannusten näkymisen vaikutusta jätemääriin ja kierrätysasteeseen

Vastuutaho: YM, Suomen Kiertovoima ry, kunnalliset jätelaitokset

Tilanne: **Kokeiluhankkeita on rahoitettu ja toteutettu**

10. Tavoite: Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

10.3. Selvitetään jätteenpolton veron sekä päästökaupan laajentamisen (jätteenpoltoon) vaikutuksia ilmastotavoitteiden ja jätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseen

Vastuutaho: **YM, VM, TEM**

Tilanne: **Tehty selvitys päästökaupan laajentamisesta jätteenpoltoon, parhaillaan selvitetään jätteenpolton ohjauskeinoja (vero ja green deal)**

10.4. Selvitetään lainsäädännöllinen menettely kierrätykseen erilliskerättyjen materiaalien energiahyötykäytön kieltämiseksi

Vastuutaho: **YM**

Tilanne: **Jätelainsäädännön uudistus**

10. Tavoite: Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

10.5. Selvitetään alueellisten tavoitteiden asettamista kierrätyksen lisäämiseksi

Vastuutaho: YM, ELYt

Tilanne: Tekeillä; Circwaste-hankkeessa tutkittu mahdollisuuksia

10.6. Kannustetaan ja parannetaan eri toimijoiden yhteistyötä kierrätyksen lisäämiseksi

Vastuutaho: YM, Tuottajayhteisöt, YTP, Suomen Kiertovoima ry

Tilanne: Yritetty vilkastuttaa yhteistyötä, säästöstausta yhteistyölle toteutunee jätelainsäädännön muutoksen yhteydessä

10. Tavoite: Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

10.7. Järjestetään valtakunnallisia kierrätyskampanjoita

Vastuutaho: Suomen Kiertovoima ry, YTP, kunnalliset jätelaitokset, jäteyritykset, tuottajayhteisöt, YM

Tilanne: Tekeillä, KIVO mukana pohjoismaisessa piktogrammihankkeessa ja vetää kansallista hanketta Suomessa, valtakunnallisia kierrätyskampanjoita ollut kansalaisille esim. vaaralliset jätteet

10.8. Kierrätettävien jätteiden (mukaan lukien kiinteistöillä kerättävät pakkaukset) erilliskeräysvelvoitteiden kiristäminen kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä

Vastuutaho: kunnat

Tilanne: Tehty ja tehdään jatkuvasti (jätelain muutos tuo muutoksen tähän)

10. Tavoite: Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

10.9. Tehdään kokeiluja uusien palvelujen kehittämiseen uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistämiseksi

Esimerkiksi pientalovaltaisilla alueilla kierrätystä voitaisiin lisätä kehittämällä kiinteistökohtaisten kompostorien hoitopalveluja ja vuokrausta.

Vastuutaho: **Kolmannen sektorin toimijat, kunnalliset jätelaitokset, kotitaloudet, jätehuoltoyritykset**

Tilanne: **Tehty ja tekeillä kokeiluja, esim. kuntien jätelaitokset ovat aktiivisesti kehittäneet sekä omia että muiden organisaatioiden kanssa toteutettuja uudelleenkäyttöä lisääviä ratkaisuja**

11. Tavoite: Pakkausjätteiden kierrätys lisääntyy

11.1. Arvioidaan pakkausten tuottajavastuujärjestelmän toimivuutta palvelutason, kustannustehokkuuden ja ympäristövaikutusten sekä kierrätykseen ohjattujen jätemäärien näkökulmasta.

Vastuutaho: YM, Pirkanmaan ELY, pakkausalan tuottajayhteisöt, Rinki Oy

Tilanne: Tehty; YM:n selvitys valmis, tuloksia hyödynnetään mm. jätedirektiivin ja SUP-direktiivin toimeenpanossa

11. Tavoite: Pakkausjätteiden kierrätys lisääntyy

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön:

11.2. Lisätään neuvontaa ja tiedotusta pakkausten kierrätyksen edistämiseksi sekä kannustetaan lajitteluun erityisesti muovipakkausten osalta

Vastuutaho: **Pakkausalan tuottajayhteisöt, Rinki Oy, Pirkanmaan ELY**

Tilanne: **Tehdään neuvontaa ja tiedotusta, ei tietoa onko tehostettu**

11.3. Käynnistetään tutkimus- ja kehityshankkeita puu- ja muovipakkausjätteen kierrätysinnovaatioiden luomiseksi

Vastuutaho: **Tuottajayhteisöt, Rinki Oy, teollisuus, yliopistot, tutkimuslaitokset, Business Finland Oy**

Tilanne: **Ei tietoa**

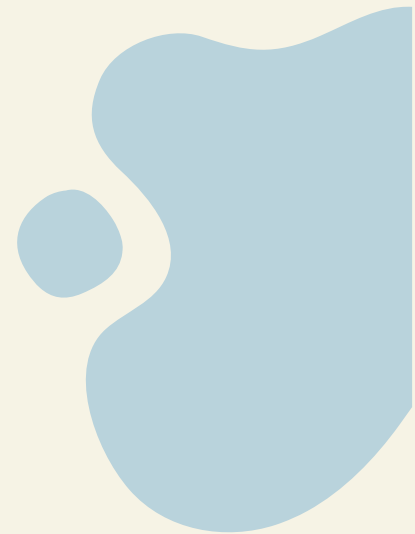

Yhdyskuntajätteet: Uudet ehdotukset

1. Maatalousmuovin (auma- ja paalausmuovi) jätehuolto on järjestettävä niin, että se palvelee myös pienempiä keräysmääriä tuovia, esim. Green deal –sopimus.
2. Tarvitaan ohjauskeinoja syntypaikkalajittelun ja erilliskeräyksen tehostamiseen vielä jätelain muutoksen jälkeenkin. Lajitteluinnon lisääminen sekä kierrätyksen lisäämisen keinot esim. sekajätteen lajittelulaitokset ennen polttolaitoksia yms.

Kiitos!

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment**

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment**

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

